

Sygn. akt IV U 56/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: stażysta Justyna Sobiech

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2014r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 13 grudnia 2013r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy A. W. prawo do emerytury od dnia (...) 2013r.;

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 56/14

UZASADNIENIE

Skarżący A. W. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 13 grudnia 2013r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący podniósł, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony w Zakładzie Rolnym w B. przez okres ponad 15 lat, na dowód czego zaproponował zeznania świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, wskazując m.in. na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Podniesiono, że nie uwzględniono jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze żadnego okresu zatrudnienia wnioskodawcy, w tym m.in. od dnia 1 października 1971r. do dnia 31 maja 1993r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego pow. 3,5 tony, ponieważ na podstawie przedłożonych dokumentów nie można jednoznacznie stwierdzić, jakie wnioskodawca świadczył prace w spornym okresie, w tym skarżący nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy i innej dokumentacji osobowej na tę okoliczność. Nie można było zatem uznać jednoznacznie, że pracował on w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadto podniesiono, że wnioskodawca za okres od dnia 1 czerwca 1993r. do dnia 31 sierpnia 1993r. otrzymał odszkodowanie w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia umowy o pracę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2013r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

Po obyciu w okresie od dnia 1 września 1968r. do dnia 24 czerwca 1971r. nauki w Państwowym Ośrodku (...) w M. w zawodzie mechanika maszyn i narzędzi rolniczych, skarżący w okresie od dnia 1 października 1971r. do dnia 31 sierpnia 1993r. był zatrudniony w Zakładzie Rolnym w B.. Ostatnim pracodawcą wnioskodawcy w tym zakładzie była Agencja (...). Ubezpieczony pracował na stanowisku kierowcy samochodu, przy czym w okresie od dnia 25 października 1973r. do dnia 16 października 1975r. odbył zasadniczą służbę wojskową, po której powrócił do tejże pracy. Wnioskodawca od początku zatrudnienia tj. od 1 października 1971r., do dnia powołania do odbycia służby wojskowej, pełnił obowiązki kierowcy ciągnika, a następnie po powrocie do pracy objął stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego marki S. „składak” (złożony z części pochodzących ze Stara 28 i Stara 29), bowiem w trakcie służby wojskowej nabył umiejętność kierowania tego typu samochodami. Uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii T, tj. ciągnikami, wnioskodawca ma od dnia 24 czerwca 1971r., zaś do kierowania pojazdami kategorii C, tj. samochodami ciężarowymi, od dnia 9 marca 1978r. Jako kierowca samochodu ciężarowego skarżący woził paliwo, oleje, paszę, środki chemiczne, nawozy, bydło i trzodę zarówno do rzeźni i między gospodarstwami, a nadto zboże do mieszalni i magazynów. Sporadycznie zdarzało się, że skarżący w czasie pracy podczas przerwy spowodowanej rozładunkiem bądź załadunkiem przypisanego do niego samochodu ciężarowego, o ile czynności te odbywały się w bazie Zakładu Rolnego, na polecenie kierownika jeździł samochodem dostawczym marki Ż., celem np. zawiezienia obiadów czy lemieszki na pole, albo przywiezienia części. Innych prac wnioskodawca nie wykonywał. Stosunek pracy skarżącego z tym zakładem został rozwiązany z powodu jego likwidacji i wnioskodawca otrzymał odszkodowanie za okres od dnia 1 czerwca 1993r. do dnia 31 sierpnia 1993r. w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia. Akta osobowe ubezpieczonego z tego okresu zatrudnienia zaginęły.

(co do okresu pracy i służby wojskowej bezsporne, ponadto zaświadczenie k.17 akt ZUS plik I, świadectwo pracy k.18, akt ZUS plik I, odpis książeczki wojskowej k.6-8 akt ZUS plik II, co do charakteru pracy w Zakładzie Rolnym w B. dowody w postaci zeznań świadków C. G., C. H. i T. S. oraz wnioskodawcy z rozprawy w dniu 12 marca 2014r., przy czym zeznania wnioskodawcy również w związku z jego wyjaśnieniami)

Z dniem 29 października 1994r. wnioskodawca został pracownikiem Zakładu (...) w M., zajmując stanowisko konserwatora hydroforni. Ten stosunek pracy ustał z dniem 18 marca 1996r.

(bezsporne, ponadto odpis świadectwa pracy k.9 akt ZUS plik II, zeznania wnioskodawcy z rozprawy w dniu 12 marca 2014r., także w związku z jego wyjaśnieniami z tej rozprawy)

Od dnia 9 lipca 1996r. skarżący jest zatrudniony w (...) S.A., Kopalnia (...) na stanowisku operatora ładowarki, jednakże wykonuje czynności ślusarza w warsztacie m.in. przy remontach urządzeń, taśmociągów, koparek i ładowarek.

(bezsporne, ponadto zaświadczenie k.21-25 akt ZUS plik I, zeznania wnioskodawcy z rozprawy w dniu 12 marca 2014r., także w związku z jego wyjaśnieniami z tej rozprawy)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie, przy czym należy zaznaczyć, że wobec okoliczności, które można było ustalić dopiero w toku postępowania sądowego.

Pozwany kwestionował pracę skarżącego w warunkach szczególnych, jednak dowody zebrane w toku postępowania sądowego w postaci zeznań świadków i wnioskodawcy pozwoliły na ustalenie charakteru pracy wnioskodawcy w okresie do dnia 1 stycznia 1999r. Należy zaznaczyć, że zeznania zarówno świadków, jak i wnioskodawcy, korespondowały ze sobą i się uzupełniały (nie były ze sobą wzajemnie sprzeczne), dając ostatecznie spójny obraz odnośnie tego, że skarżący wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresie od dnia 1 października 1971r.

do rozpoczęcia służby wojskowej jako kierowca ciągnika, a także w okresie od nie później niż dnia 9 marca 1978r. (wskazanej w prawie jazdy daty nabycia uprawnień do kierowania pojazdami kategorii C), do dnia 31 maja 1993r. jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Trzeba podkreślić, że w ocenie Sądu nie ujawniły się w sprawie żadne okoliczności, które mogłyby skutkować odmową przyznania waloru wiarygodności zarówno dokumentom, jak i zeznaniom świadków i wnioskodawcy przy ocenie charakteru pracy skarżącego we wskazanych latach 1971-1973 i 1978-1993.

Odnośnie podstawy prawnej żądania należy wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganego okresu 25 lat ubezpieczenia, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Kwestią sporną była okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w okresie wymaganych 15 lat. Wprawdzie wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, a zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach jednak świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest jednak bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba też wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynikało, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – jest to regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale VIII „W transporcie i łączności” wymienia się pod poz. 2 prace m.in. kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, pod poz. 3 – prace

m.in. kierowców ciągników. Praca świadczona przez skarżącego w okresach pomiędzy 1 października 1971r., a 24 października 1973r. i od 9 marca 1978r. do 30 maja 1993r. ściśle odpowiada tym właśnie rodzajom pracy w warunkach szczególnych. Przy tym nie ujawniono w toku postępowania żadnych dokumentów, z których mogłoby wynikać, że wnioskodawca pracował w tym okresie w niepełnym wymiarze czasu pracy. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy należało też rozważyć zaliczenie jako okresu tego rodzaju pracy również okresu odbytej przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej do końca 1974r., do czego podstawę stanowił art. 108 ust. 1 i 3 w związku z art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974r., Dz.U. Nr 44 poz. 220 ze zmianami), z których wynika, że okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy, o ile pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia najpóźniej w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z tej służby.

Przechodząc do omówienia wyników postępowania dowodowego należy wskazać, że nie ma podstaw twierdzenie pozwanej, iż praca wnioskodawcy na stanowisku kierowcy (...) nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż skarżący kierował również samochodem dostawczym Ż.. Nie budziły wątpliwości zeznania świadków i wnioskodawcy (w związku z jego wyjaśnieniami), iż skarżący jeździł samochodem Ż. tylko i wyłącznie w wyjątkowych sytuacjach w trakcie przerw technologicznych, polegających na oczekiwaniu samochodu ciężarowego na załadunek, bądź rozładunek i tylko wówczas, gdy w tym czasie znajdował się na terenie bazy Zakładu Rolnego. W takim stanie rzeczy zachodzi podstawa do przyjęcia, iż wnioskodawca jeździł samochodem Ż. sporadycznie i „z doskoku” na polecenie kierownika. Nadto na uwagę również zasługuje fakt, iż praca w tego typu jednostkach charakteryzowała się wykonywaniem obowiązków w godzinach nadliczbowych, wobec czego można także przyjąć, że kierowanie samochodem dostawczym odbywało się poza pracą wykonywaną w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca samochodu ciężarowego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że skarżący był jedynym kierowcą samochodu ciężarowego w Zakładzie, a gdy korzystał z urlopu, nikt go nie zastępował. Okoliczności te łącznie dowodzą, że wnioskodawca nie wykonywał innych obowiązków służbowych.

Jeżeli chodzi o kolejne zastrzeżenie strony pozwanej, a dotyczące wątpliwości co do możliwości uznania (...), którego kierowcą był wnioskodawca, za samochód ciężarowy o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, należy wskazać, że Sąd nie miał żadnych wątpliwości, iż świadkowie i wnioskodawca używając sformułowania „samochód ciężarowy”, mieli na myśli samochód o rozmiarach samochodu ciężarowego marki S., J., czy podobnych samochodów ciężarowych produkcji radzieckiej. Oznacza to jednoznacznie, że był to samochód ciężarowy o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Określenie samochodu ciężarowego przez wnioskodawcę i świadka T. S. jako S. „składak” wynikało tylko stąd, że do samochodu S. (...) zamontowano silnik wysokoprężny z samochodu S. (...). Przy tym wiedzą powszechną jest to, iż oba te samochody to samochody ciężarowe różniące się w istocie tylko rodzajem silnika, a dopuszczalny ciężar całkowity obu przekracza 3,5 tony. Już tylko biorąc pod uwagę przedmiot działalności zakładów rolnych, czego konsekwencją musiał być opisany przez ubezpieczonego rodzaj i ilość przewożonych przedmiotów, nie sposób przyjąć, aby omawiany samochód był samochodem tylko dostawczym, a nie samochodem ciężarowym.

W ocenie Sądu opisane okoliczności stanowiły podstawę do uznania, że skarżący był w latach co najmniej 1978-1993 stale i w pełnym wymiarze czasu pracy kierowcą samochodu S., będącego samochodem ciężarowym o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W konsekwencji okresy pracy wnioskodawcy w Zakładzie Rolnym w B. (lata 1971-1973 i 1978-1993), nawet bez uwzględnienia okresu służby wojskowej do końca 1974r., pozwalały na przyjęcie, że skarżący legitymuje się wymaganym stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Odpadła wobec tego potrzeba szczegółowego badania pod tym kątem pozostałych okresów zatrudnienia wnioskodawcy.

Udowodnienie przez wnioskodawcę – należy podkreślić, że dopiero na etapie postępowania sądowego, gdyż przy pomocy zeznań świadków i wnioskodawcy, możliwych do przeprowadzenia dopiero w toku procesu – iż zachodzą wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanej emerytury, skutkowało po pierwsze zmianą zaskarżonej decyzji na

podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i przyznaniem prawa do tejże emerytury od dnia ukończenia 60. roku życia, tj. od dnia (...) 2013r. (wniosek złożono w listopadzie 2013r.) oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.